

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja co-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate:
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2999

SCLOVENECE

Borba katoličanov z reakcijo

Odkar je vlada Lerrouxa premagala socialistično oziroma anarhistično revolucijo, se je splošno pričakovalo, da bo vzela posledj vajeti krepko v roke in da v špansko politiko ne bo prišla samo odločnost, ampak tudi enotna smer. To upanje je tembolj utemeljeno, ker igra danes v Španiji prvo vlogo voditelj katoličanov Gil Robles, ki je brez dvoma političen talent, kakršnega Španija že deset in desetletja ni imela. Ker je v imenu politično organiziranih članov katoliške akcije priznal republiko, bi mu bila naloga temeljitega pogona državnega življenja v pozitivno smer tem lažja. Toda v resnici gre do stvari drugo pot.

Voditelj katoliške ljudske akcije (Accion Popular) je po potlačitvi socialistične revolucije zahteval pospešen ritem v reševanju državnih vprašanj, med katerimi stoji v prvi vrsti agrarna reforma. V to svrhu bi bilo treba popolnoma preosnovati kabinet, da bi imel enotno smernico in akcijsko moč. Toda kakor hitro je bilo to vprašanje postavljeno, je zopet samopovzročilo spor za porazdelitev mest med sedanjo vladno koalicijo. Po večmesečni krizi je vlada ostala več ali manj stara in ni se našla prava rešitev za nobeno pereče vprašanje, ampak so se nasprotno še različni pogledi na ta vprašanja med vladno večino povečali. Opozicija pa je, razume se, pridno na delu, da bi se ta nasprotja še povečala. Katera je ta opozicija?

Čeprav se skušajo starorepublikanci ministrskega predsednika Lerrouxa čimbolj prilagoditi reformnemu programu katoličanov in so celo sprejeli njihovo zahtevo po prijateljskem konkordatu s sveto stolico, so kot stari liberalci vendarle katolicizmu preveč tuji, da bi sli s potrebnim navdušenjem v boj za njegove politične in socialne zahteve. Kar se tiče opozicije, socialisti bojkotirajo parlament in ostale levčarske opozicijske skupine so preslabe, da bi mogle pomeniti resno nevarnost za program in prizadevanje katoliške ljudske stranke. Pač pa ji delajo danes največje težave monarhisti, ki so svojas pri parlamentarnih volitvah skupno z njo nastopili pod imenom »Združenja desničarskih strank ali »Ceda«. To je bila zveza ali pravzaprav mešanica politično, gospodarsko in socialno najrazličnejše usmerjenih skupin. Danes, ko se je katoliška ljudska stranka pod vodstvom Gil Roblesa postavila na republikanski program, je Ceda seveda izgubila svoj smisel. Zato se pa tudi brezno med Gil Roblesovo stranko in monarhisti čedalje bolj veča in tega nasprotja seveda ne more premestiti tudi ne katoliško versko prepričanje monarhistov. Gil Roblesova katoliška ljudska stranka se imenuje tudi »ljudska agrarna stranka«, zato da se loči od »republikanske agrarne stranke«, ki se istotako nahaja v vladni koaliciji in se glede na kmetijsko vprašanje strinja z monarhisti, ker so v tej republikanski agrarni stranki zastopani po večini veliki in srednji posestniki. Vidimo torej, da se dve skupini, ki podpirata vlado Lerrouxa, postavljata v nasprotje z najmočnejšo vladno stranko, to je z Gil Roblesovimi katoličani, da torej opozicije ne tvori leвица, ampak da ima svoj izvor v naročju vladne večine same.

Glavno vprašanje Španije je zemljiško vprašanje, ki se vedno, kakor v prvih dneh nove republike, čaka svoje rešitve. Vendar so prejšnje vlade storile v tem vprašanju marsikaj, kar kaže v smer rešitve in česar ni mogoče več preklicati. Tako na primer so v prvih letih republike v provinci Estremaduri razdelili med več desetstisoč kmetijskim delavcem posestva, ki jih veleposestniki niso obdelovali, pač pa pridejo prav stradalajočemu kmetškemu proletariatu. Teh kmetijskih delavcev seveda ni več mogoče spoditi z nakazane grude, kakor bi to radi veleposestniki. Pač pa gre za to, da bi se to začasno stanje izpremenilo v zakonito najemniško stanje. Rešitev je zamisljena tako, da bi se zemlja, kolikor jo imajo veleposestniki čez določeno mero preveč, dala v najem takim kmetičkim delavcem, ki imajo en voz in ki se zato imenujejo »yunterosi«; rento, ki jo je dozdaj veleposestnik iz te zemlje dobival, pa bi plačevala država sama. Koncem lanskega leta je parlament tozadeven zakon sprejel, toda kmetijski minister Jimenez Fernandez, ki pripada katoliški ljudski stranki, je moral prestat najhujše borbe, da je uveljavil zakon o yunterosih, ki je seveda samo del splošne agrarne reforme, katera še čaka v Španiji rešitve. Dasi je minister apeliral na socialno vest veleposostnikov, kojih egoizem je kriv, da se ohranja revolucionarni duh, in dasi se je skliceval na okrožnice papežev ter na prizadevanje vseh krščanskih sociologov, da se ustvari mali posestniški stan, so tako monarhistični kakor takozvani republikanski agraristi ostali gluhi. Zakon o yunterosih so tako dolgo z vsemi sredstvi zavlačevali, da je bil čas za posetec zamujen. In ko je bil zakon vendarle sprejet, je nek monarhistični poslanec izjavil: »Sovjetska zvezda ali križ, oboje je eno in isto, ako nisem več gospodar na svoji zemlji!...« Monarhistični »El Siglo Futuro« je pisal, da Jezus ničesar ne govori o potrebi malega kmetškega stanu in o socialnem problemu sploh, ampak da priporoča samo usmiljenje... Monarhisti so razglasili, da je katoliški kmetijski minister revolucionar in anarhist. Bivši monarhistični minister Goicoechea je na nekem shodu imenoval socialno politiko katoliške stranke naravnost socialistično. To je za politiko Gil Roblesa tembolj neprijetno, ker je itak moral premagati velike težave, da je svoj krščansko-socialni program uveljavil proti odporu vseh bolj imovitih ljudi, ki so se katoliški ljudski akciji pridružili.

Aprila meseca se vršijo po Španiji občinske volitve, ki so jako velikega političnega pomena. Monarhisti bi iz teh volitev radi napravili nekak plebiscit, pri katerem naj bi prišlo do izraza, ali je špansko ljudstvo sploh še za republiko. Katoliška ljudska stranka pa je odločno proti temu, ker noče, da bi se državni organizem zopet do dna pretresel s takim vpraša-

Zadnji odmev kljukastega upora v Avstriji

Dr. Rintelen na dosmrtno ječo

Bivšemu štajerskemu glavarju so dokazali veleizdajo

Dunaj, 14. marca. b. Danes je bil zadnji dan razprave proti dr. Antonu Rintelenu. Tudi današnja razprava je bila za obtožena usodna, ker je pričal Riboldi spontano na neki sliki, ki je stara 10 let in amaterska, spoznal na prvi pogled znanega narodno-socialističnega agitatorja dr. Weidenhammerja, ki se je skrival za imenom Williams. Bivši sluga pri avstrijskem poslanstvu v Rimu je izjavil, da je to oni človek, ki je velikokrat obiskal v Rimu dr. Rintelena, samo da je imel tedaj brke. Dalje je zelo značilno, da je Riboldi spoznal Weidenhammerja tudi na neki sliki, za časa pomorske vojnje, in sicer med 5 osebami. Dokazilo postopanje je bilo s tem končano in besedo je dobil državni pravdnik dr. Tuppy. V uvodu svojega govora je dr. Tuppy dejal, da po končani razpravi v celoti ostane pri svojih obtožbah, ki bi jih celo moral v številnih točkah razširiti, tega pa ne bo storil. Krivda dr. Rintelena je dokazana, čeprav je njegova obramba spravila pred sodišče kot priče skoraj vsa štajersko. Te priče naj bi dokazale, da ni vse čista resnica, kar obsega obtožnica, zlasti glede značaja obtoženega dr. Rintelena. Taka obramba bi imela smisel samo tedaj, če bi bil obtoženi navadni vaški poglavar. Toda dr. Anton Rintelen je vseučiliški profesor, 20 let je bil deželni glavar Štajerske in torej dve desetletji v prvih političnih vrstah. Nekajkrat je bil minister in končno poslanec te države v Rimu. Njega torej pozna vsa Avstrija.

Današnji dr. Rintelen, ki sedi pred sodiščem, je samo senca onega Rintelena, ki je z globoko demonijo na izrazilo ženinjalni podlagi razvijal svojo znano energijo in voljo v tej državi. Ustvaril pa je samo težkoče in neprijetnosti sebi in drugim ter užival v tem, kar je to prijalo njegovi demoniki prirodi. Kjerkoli se je pojavil, je ustvarjal nemir, ker miru ni mogel prenašati. Obtožene je izrazilo egocentričen in je intrinjal proti vsakomur, ki je nasprotoval njegovi volji. Imel je veliko so-

vražnikov, imel pa je tudi veliko prijateljev. Resničnih prijateljev pa ni imel, kajti oni, ki jih je imenoval svoje prijatelje, so bili samo slepo orodje v njegovih rokah. Dr. Rintelen ni mogel živeti brez intrig. To je bilo v njegovi krvi in jasno je,

da sta morala njegovo obnašanje in njegov značaj zbuditi nezaupanje. Kako veliko je bilo nezaupanje proti njemu je najbolje dokazal slučaj pokojnega avstrijskega zveznega kanclerja dr. Dollfusa z dne 25. julija lanskega leta, katerega žrtev je dr. Dollfuss tudi postal.

Nato je sledil govor Rintelenevega branilca, ki je skušal ovreči ves dokazni postopek državnega tožileca. Po govoru branilca, ki je zahteval oprostilo obsojbo za dr. Rintelena, se je ponovno dvignil tožilec in odgovarjal branilcu. Branilec je smatral zopet za potrebno, da odgovarja tožilecu, nakar je bil dvoboj med njima končan. Nato je predsednik vojaškega sodišča vprašal dr. Rintelena če ima kaj povedati. Dr. Rintelen je rekel, da je nedolžen, da pa se zaveda, da stoji pred izjemnim sodiščem. Nato se je vojaško sodišče umaknilo in se zelo dolgo posvetovalo. Šele ob trideletni na pet se je vojaški senat vrnil v dvorano in je predsednik prečital obsojbo, s katero se dr. Rintelen obsoja na dosmrtno ječo. Obsojba se naslanja na § 58 kaz. zakonika in se zato dr. Rintelen po § 59 obsoja zaradi veleizdaje.

Nato je predsednik sodišča vprašal dr. Rintelena če ima kaj izjaviti. Dr. Rintelen je mirno izjavil: Jaz sem nedolžen, vse kar sem delal, sem storil le zato, da bi pomagal svojem ljudstvu iz težkega položaja. Zdelo se mi je, da je to mogoče le v zvezi z Nemčijo. To je bila tudi velika misel blagopojnega kanclerja dr. Seipila.

Dunaj, 14. marca. b. Narodni socialisti so snoči in ponoči trosili po vseh dunajskih okrajih letake, v katerih ostro napadajo avstrijsko vlado in sodišče ter trdijo, da je ves proces proti dr. Rintelenu insceniran zato, da se onemogoči velikemu patriotu in poborniku za priključek Avstrije k Nemčiji njegovo delovanje. S tem so narodni socialisti zelo poslabšali položaj dr. Rintelena, ker sta hotela tako sam dr. Rintelen kakor tudi njegova zagovorniki sodišču dokazati, da obtožene ni imel prav nobenih zvez z narodnimi socialisti.

Dunaj, 14. marca. c. Avstrijska vlada je danes podaljšala za tri mesece prepoved uvoza vsega nemškega časopisja v Avstrijo. Prepoved bo potekla šele 15. junija t. l.

Nemčija zopet išče Anglijo

Po udarcu v vodo...

Hitler prosi Simona, naj hitro pride - Baltik nagaja

London, 14. marca. c. Napetost med Londonom in Berlinom se sedaj približuje svojemu končnemu razpletu. Danes je nemški zunanji minister von Neurath povabil v Berlinu k sebi angleškega veleposlanika sira Erica Phippasa in mu sporočil, da bi bila nemška vlada vesela, če bi sir John Simon kmalu prispel v Pariz. Sir Eric Phippas je to takoj sporočil v London, kjer je bilo danes ponovno uradno potrjeno, da se lord Eden in sir John Simon podasta 24. t. m. v Berlinu. V Berlinu ostaneta dva dni. Iz Londona odpotujeta z letalom. Isto sporočilo povdarja, da se bodo razgovori sukali v okviru londonskega sporazuma, ki je bil sprejet dne 3. februarja med francosko in angleško vlado.

Odločitev o obisku je padla šele včeraj in sicer v Münchenu. Hitler je k sebi povabil von Neuratha in z njim ponovno proučil ves položaj. Teh konference se je tudi udeležil minister dela Seldte in sicer tokrat v imenu tako zvane nemške meščanske nacionalne fronte. Hitler in njegova vlada sta polagala zelo mnogo važnosti na to, kako se bo razvijala debata o beli knjigi v angleškem parlamentu. Nemško javno mnenje je pričakovalo, da bo v angleškem parlamentu vendarle več poslancev, ki bodo obsodili belo knjigo, nego se je to pokazalo pri izidu glasovanja. Tako se je sedaj ponovno dokazalo, da sodi vse angleško javno mnenje o nemškem oboroževanju Nemčijo na prav isti način kakor angleška vlada. Nemška vlada je mislila, da se bo proti beli knjigi dvignil stari sovražnički versajskega miru David Lloyd George. Toda zgodilo se je ravno obratno. Včeraj je o beli knjigi v angleški lordski zbornici govoril lord Reading, bivši podkralj v Indiji in odlični voditelj angleških liberalcev. Ta je obsodil v svojem govoru odvojenost stališče sedanjega voditelja liberalne stranke v parlamentu sira Herberta Samuela in se popolnoma pridružil stališču vlade glede nemškega oboroževanja.

Se bolj porazno pa je morala v Berlinu vplivati vest, da je v teku današnjega dneva zunanji minister sir John Simon sprejel vse tri poslanike baltških držav. Namenoma se je ta sestanek med baltškimi poslanki in angleškim zunanjim ministrom vršil isto-

časno kakor obisk poslankov istih treh držav pri zunanjem ministru francoske republike Lavalu. Baltške države so sporočile Parizu in Londonu, da se priključujejo kot celota vsem sklepom londonskega sporazuma, dokler se bo o njem govorilo kot o celoti. To pomeni zopet velik udarec proti nemški tezi, ki hoče razdeliti londonski sporazum na več poglavij.

V večernih urah se izve, da je angleška vlada poslala svojemu veleposlaniku v Berlinu ponovna navodila, naj sporoči nemškemu zunanjemu ministru, da se bosta angleška državnik razgovarjala v Berlinu samo tedaj, če se nemška vlada že vnaprej odloči, da vzame londonski sporazum kot celoto v vpisovanje in razpravo.

Eden pa v Moskvo

London, 14. marca. c. Angleško zunanje ministrstvo sporoča v večernih urah, da je bil z moskovsko vlado pravkar dosežen sporazum glede razgovorov, ki se naj vršijo v Moskvi med sovjetskimi in angleškimi za-

stopniki. Nato je angleška vlada zaprosila lorda Edena, naj 28. marca, ko konča svoje razgovore v Berlinu, nadaljuje svojo pot v Moskvo. Tam bo lord Eden predvidoma ostal dva dni. Ob vrnitvi se bo ustavil v Varšavi, kjer se bo razgovarjal s predstavniki poljske republike.

Baltik za vzhodni pakt

Pariz, 14. marca. c. Zastopniki treh baltških držav v Parizu so obiskali zunanjega ministra Lavalu in mu sporočili v imenu svojih vlad, da želijo, da bi se pogajanja za sklenitev vzhodnega pakta z Rusijo pospešila in kmalu končala s podpisom te pogodbe. Diplomati so posebno povdarili, da jim gre v prvi vrsti za to, da se ohrani prvotna oblika vzhodnega pakta, ki predvideva medsebojno vojaško pomoč pri jamstvu za nedotakljivost meja držav podpisnic in ne samo za kakšno brezvsebinsko prijateljsko pogodbo. Ta korak je poljske in nemške kroge osupnil, ker je bilo dozdaj dognano, da se samo Litva poteguje za vzhodni pakt, med tem ko sta mu Estija in Letonska bili sovražni. Tako smemo smatrati, da je na podlagi sporazuma sklenjenega v Rigi v avgustu 1935 Baltik začel nastopati sporazumno in je bil dosežen predvsem sporazum v pogledu vzhodnega pakta. Nemčiji in Poljski je ta razvoj na Baltiku neprijeten in se je nemški diplomat izrazil tukaj, da se bo sedaj tudi Baltik začel udeleževati obkroževalne politike, ki jo proti Nemčiji vodita Francija in Rusija.

Proračun podaljšan za 4 mesece

Belgrad, 14. marca. AA V imenu Nj. Vel. kralja Petra II. po milosti božji in volji narodov kralja Jugoslavije, so kraljevi namestniki na predlog finančnega ministra in po zaslišanju ministrskega sveta, ker je narodno skupščina razpuščena, se preden je sprejela proračun za leto 1935-36, na podlagi čl. 103 ustave sklenili in odredijo:

da se proračun državnih izdatkov in dohodkov s finančnim zakonom za 1934-35, sprejet 28. marca 1934, podaljša za mesece april, maj, junij in julij 1935. Državni izdatki se bodo vršili v tem času v višini teh-le zneskov:

a) štiri dvanajstine kreditov, navedenih v čl. 1 pod 1 finančnega zakona za 1934-35 v skupnem znesku 2.304.784.780 Din,

b) štiri dvanajstine kreditov navedenih v čl.

1 pod 2 finančnega zakona za 1934-35 v skupnem znesku 1.085.632.152.66 Din.

Finančni minister naj izvrši ta ukaz.

11. marca 1935 v Belgradu.

Pavle, I. r. R. Stanković, I. r. Dr. Perović, I. r. Slede podpisi ministrov.

Vojni minister v Kragujevcu

Kragujevac, 14. marca. Davi ob 8.30 se je pripeljal v Kragujevac z avtomobilom iz Belgrada vojni minister in častni adjutant Nj. Vel. kralja armijski general Peter Živković. Odpehjal se je naravnost v vojaško-tehniški zavod. Vest o prihodu ministra se je z bliskovito naglico razširila po mestu. Obveščen o njej, je poveljnik mesta, poveljnik šumadijske divizijske oblasti, pehotni brigadni general Aleksander Stojanović odhitel iz svojega štaba v vojaško-tehniški zavod in podal ministru poročilo. Po sprejetem poročilu je minister dovolil divizijskemu poveljniku, da se je vrnil v svoj štab in nadaljeval svoje delo, ker misli to pot sam ogledati si vojaško-tehniški zavod. Nato je minister z upravnikom zavoda divizijskim generalom Milanom Jovanovićem nadaljeval ogled uprave zavoda in posameznih oddelkov, delavnic in skladišč neobdelanega in obdelanega materiala, električno centralo in druge naprave ter vojaško obrtno šolo. Minister se je zlasti zanimal, ali je izkoriščena vsa kapaciteta zavoda, in odredil, da se, če ne bi bila, zaradi splošne nezaposlenosti kapaciteta popolnoma izrabí. Minister se je zanimal tudi za uradništvo in delavstvo zavoda in je na dobljene podatke izrazil svoje zadovoljstvo. Nato se je minister zadovoljno vrnil nazaj v Belgrad.

Največji jez na svetu

Zajezena reka Kolorado

Kako Amerika rešuje gosp. stisko - Novo ameriško mesto

Večkrat smo že poročali o ogromnem jezu, ki so ga gradili v Ameriki, v strugi reke Kolorado. Pred nekaj tedni je bil že dokončan; 200 metrov je visok ter je najvišji jez na svetu. Ta jez bo imel več ugodnih posledic za gospodarstvo tistih krajev.

Najprej je Amerikanec seveda mislil na elektriko. V tistih krajih namreč nimajo premoga, katerega morajo od daleč dovažati z železnico. Ta dolga vožnja pa ga močno podraži, vsled česar se v tistih krajih industrija ne more tako razviti kakor drugod po Ameriki. Pri jezu je zato obenem zgrajena elektrarna s turbinami 1 milijona konjskih sil. Tako bodo te ogromne množine elektrike nadomeščale industriji premog. Izračunano je, da bo elektrika v 50 letih docela izplačala vse stroške jezu.

Jez bo pa opravljal še vse polno drugih nalog. Ker ga bo plačevala elektrika, bo vse drugo tako rekoč za nameček. In tega »namečka« ne bo malo.

Iz jezu bodo ob času suše po posebnih kanalih odvajali vodo po poljih, ki so silno rodovitna, a močno trpe zaradi vsakoletne suše. Tam namreč solnce silno žge. Do 50 stopinj Celzija imajo tam vročine. Ker redko dežuje, je polje kmalu vse požgano. Zato bodo novi kanali namakali polja in preprečevali sušo.

Drugi »nameček«, ki je zastoj, je tale: Ta jez bo pomagal Ameriki pridobiti mnogo novega sveta za obdelovanje. Ob spodnjem toku reke Kolorado v Združenih državah in v Mehiki so cele pokrajine, katere ta reka vsako leto poplavlja in na ta način preprečuje poljedelstvo v tistih krajih. Ker v zgornjem toku reka teče skozi ozke soteske, tam naraste v nekaj urah za 10 metrov, kadar je povodenj. Ta silna množina vode potem iz ozke struge z vso silo bruhne v ravan in vse pokonča. Novi jez bo poslej tako nenadno naraščanje vode onemogočil. S tem bo doseženo, da bodo pokrajine ob spodnjem toku reke Kolorado zopet postale polje. delске. Novi jez je kakih 400 km višje od ustja reke Kolorado, katera se v Mehiki zlije v Tiho morje.

Tretja korist je tale: V svojem zgornjem toku reka Kolorado pobere s seboj ogromne množine blata. Vsled tega se njena struga, kakor tudi napajalni in odvodni kanali, v spodnjem toku vsako leto znova zamaše, kar povzroča silne stroške in nove povodnji ali pa sušo. Sedaj pa to blato ne bo moglo več čez novi veliki jez. Za novim jezo se bo vsako leto nabralo najmanj 170 milijonov kub. metrov blata. To je ogromna množina, ki bi lahko v enem letu zamašila vsako manjšo dolino. Toda 200 m visoki jez bi to množino mnogo let lahko prebavljal. Toda s tem se Američani niso zadovoljili, ampak bodo sedaj višje gori zgradili več novih manjših jezov, ki bodo sprosti lovili blato, tako da ga bo v glavni jez le malo prišlo. Zato so izračunali, da bo v 50 letih le ena desetina velikega jezu zamašenega. To je kaj lahko mogoče, ker bo zajezen prostor obsegal 36 milijard kub. metrov.

Novi jez pa bo služil tudi za vodovod mlademu mestu Los Angeles, katero šteje danes že 1 milijon in pol prebivalcev. Doslej se je to mesto vedno le s težavo preskrbovalo z vodo. Novi jez, ki bo očistil reko Kolorado blata, bo mestu Los Angeles vsako sekundo oddajal 50 kub. metrov pitne vode. Ta množina vode je dovoljna, da bo z njo preskrbljenih 5 milijonov prebivalcev v najhujši suši.

Ob jezu je nastalo popolnoma novo mesto, ki se imenuje Boulder City. To mesto je preskrbljeno z železnico in tramvajem, ima tlakovane ceste, vodo, vod. kanalizacijo in elektrarno. Za večino pri jezu zaposlenih delavcev so zgradili po enotnem načrtu svoje hišice. Zanimivo je, da je bilo pri jezu zaposlenih le 3000 delavcev. Ker so imeli nekateri s seboj tudi svoje družine, lahko sklepamo, da je novo mesto Boulder City imelo doslej kakih 5000 prebivalcev. Kakšen bo razvoj tega mesta v prihodnje, seveda ni mogoče prerokovati. Vendar pa ti podatki dovolj jasno kažejo, kako se rešujejo taka gospodarska vprašanja tudi ob času najhujše gospodarske stiske.

Telefonski pogovor med Berlinom in Tokiom

Te dni so odprli telefonski promet med Berlinom in Tokiom. Na sliki vidimo slavnostno dvorano v Berlinu, kjer so gospodje prvič po telefonu govorili s Tokiom. Med gosti je tudi japonski poslanik v Berlinu, na levi od predsednika nemškega ministra Rübenbacha.

Roman za mlade in stare

24

EMIL IN DETEKTIVI

Spisal E. Kästner, poslovenil M. Kunčič.

Deseto poglavje

Zasledovanje avtomobila

Tedaj so iz Knežje ulice privihrali trije štafetni čekači in že od daleč mahali z rokami.

»Naprej!« je zapovedal profesor. In že je zdrvel z Emilom, Krivogledom, Joškom in njegovim bratom proti Cesarskem drevoredu, kakor da hočejo potolči rekord v teku na sto metrov. Šele pri zadnjih desetih metrih so zadržali korake, ker jim je Tomažek s trobilom pomahal z roko.

»Prepozno!« je zasopel Emil.

»Človek božji, ali si znorel?« je šepnil Tomažek. »Če se jaz nečesa lotim, mi ne spodleti.«

Tat je stal na drugi strani ulice pred kavarno in opazoval okolico, kakor da je v Sviči. Potem je kupil pri prodajalcu časopisov večerni list in začel brati.

»Če jo zdaj primaha sem, nam bo slaba predla,« je zaskrbлено dejal Krivogled.

Stali so za kioskom, oprezo kukali izza njega in trepetali od razburjenja. Tat pa je z občudovanja vredno vztrajnostjo obračal časopisne liste, kakor da se vse drugo prav nič ne tiče.

»Gotovo šili čez rob, če ga kdo zasleduje,« je presodil Joškov brat, katerega nihče ni klical s pravim imenom, ampak samo z vzdevkom »Cof«.

»Ali vas je že večkrat ošvrknil z očmi?« je vprašal profesor.

»Človek božji, še malo ne!« je odgovoril Tomažek. »Prežvekoval je, kakor da že tri dni ni imel grilžaja v ustih.«

»Pozor!« je vzkliknil Emil.

Mož s trdim klobukom je časopis spet zložil skupaj, motril mimoidoče, nenadoma pa pomahal z roko avtomobilu, ki mu je pridrdral naproti. Avtomobil se je ustavil, mož je vstopil, avtomobil je krenil dalje.

A tudi dečki niso držali križem roke. Ze so sedeli v drugem avtomobilu in Tomažek je dejal šoferju:

»Ali vidite avto, ki je pravkar zavil na Praški trg? Sledite mu, gospod šofer! Ampak previdno, prosim, da nas ne opazi.«

Avtomobil je zdrvel, preprečkal Cesarski drevored in vozil v umerjeni oddaljenosti za prvim avtomobilom.

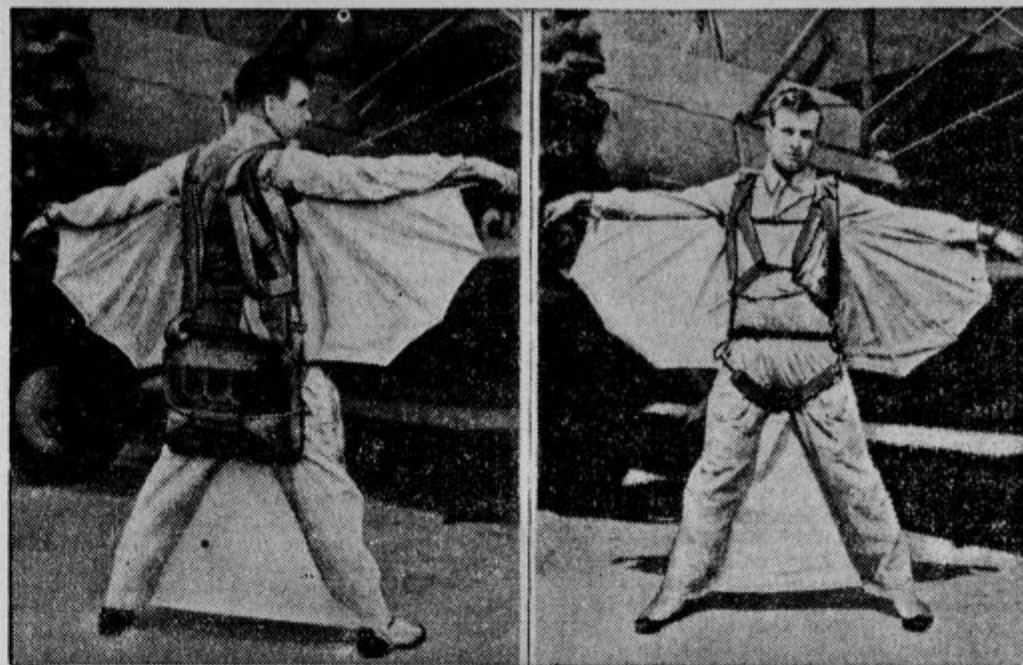
»Kaj pa nameravate prav za prav?« je vprašal šofer.

»Človek božji,« mu je pojasnil Tomažek, »vam se niti ne sanja, kako važno pot imamo. Nekdo nam je nekaj pofulil, pa hoče zdaj odnesti zdravo kožo. No, pa smo tudi mi tiči, in se ne damo kar tako! Ampak to ostane med nami, ne?«

»Kakor gospodje želijo,« je dejal šofer in takoj zastavil novo vprašanje: »Kako pa z denarjem za vožnjo? Ali ga imate?«

»Ali mislite, da smo cigani?« ga je profesor očitajoče pogledal.

»No, no,« je zabrundal šofer.

Človeški netopir

Slovečki ameriški pilot, ki se s padalom spušča iz letal, Clem Sohn, je iznašel posebno pripravo, s katero se je spustil 4000 m visoko iz letala. Ta naprava je tako narejena, da se poganja z rokami in nogami ter pri tem počasi pada ali pa se celo dviga. Pri svojem poskusu je s to napravo v zraku napravil celo nekaj letalskih »lovpingov«, kar bi se po domače reklo, da je nekajkratov prevrnil ko. zolec — 2000 metrov visoko. Ko je tako — kakor človeški netopir — priprifotal 1400 m nad zemljo, je odprl padalo in se počasi spustil na zemljo.

Zgodbe iz pariških vsakdanjosti

Pred kratkim so poročali listi, da je sloveča filmska igralka Annabella nastopala v filmskem ateljeju kot krotilka medvedov. Medved je bil sicer ukročen, vendar je bil ogormna pošast. Igralka se je z njim igrala, kar je filmski operater zvesto posnel za film. Zgodilo pa se je, da je medved naenkrat planil v igralno in jo treščil po tleh. V tem hipu je priskočil njen igralec Jean Murat, ki je junaško iztrgal svojo ženo iz medvedovih tace. Kljub temu si je igralka zlomila nogo v levem členu. Časopisi so prinesli obširen popis te drame o žrtvi, sovraščniku in junaku. Dva dni Pariz ni govoril nič drugega kot o tem dogodku.

Oglasil pa se je lastnik ukročenega medveda, kateremu je grozila nevarnost, da ne bo več česmel nastopati na odru, ampak da bo moral izginiti v menežarijo. S tem bi bil lastnik izgubil svoj zaslužek. Medvedov gospodar je torej vse ukrenil, da bi prišla »resnica na dan«. In čudovita Annabella je res poslala časopisju popravek, v katerem poudarja, da je ni napadel medved, ampak da je padla po stopnicah. Ker je tedaj vodila s seboj na vrvi dobrodušnega medveda, je pri padcu potegnila za seboj tudi žival. Medved je res padel po stopnicah, pa je zaradi tega ni napadel, ampak je celo o pravem času odskočil, da ne bi priletel nanjo. Po tem »popravku« se je ves Pariz zopet zavzel za kavalirskega medveda. Toda sedaj Parizani ne vedo, kako je z junaštvom njenega moža, o katerem je bilo prvotno rečeno, da je svojo ženo tako junaško rešil iz krempljev divje zveri.

Te dni so v Parizu prodajali na javni dražbi pohištvo Aleksandra Stavijskega. Prodajali so salonsko pohištvo, slike, kovčge, otroške vozičke, kuhinjsko opremo. Od vseh strani se je nateplo polno ljudi, ki so to oprmo kupovali. Največ je bilo takih, ki so hoteli dobiti kak spomin na največjega sleparja Francije. Vse skupaj so prodali za 15.000 frankov. Ko je bila dražba že končana, je pismonoša prinesel brzojavko z Angleškega. V njej neki Anglež ponuja 3000 frankov za polnilno pero, s katerim je rajni Aleksander Stavijski podpisoval črke, s katerimi je podkupal francoske politike. Brzojavka je prišla prepozno.

V Parizu imajo zopet nov podkupovalni škandal. Neki Gomez in bankir Espitalier sta ustanovila družbo, katera je imela nalogo, da s svojim kapitalom v francoskem Maroku in sicer v mestu Marakeš ustanovi »zabavišče«, v

katerem bi nastopalo 1000 deklet. To zabavišče naj bi bila razkošna palača, v kateri bi se zbirali lahkoživeci od vseh vetrov. Dobiček pa bi vlekli delničarji in ustanovitelji. Hoteli so izdati za 60 milijonov frankov delnice. Arhitekt, ki je delal načrt za to »zabavišče«, je imel obenem nalogo, da skrbi tudi za to, da bi bile delnice prodane. Toda delnice nikakor niso hotele v denar, ker se je Francozom ta zadeva zdela preveč umazana. Zato so ustanovitelji naprosili nekega poslanca, naj on s svojim vplivom posreduje, da bi stvar šla. Toda vkljub vsemu temu stvar ni uspela. Zato sta mu dala 20.000 frankov predjuma, če bi jima pomagal, on pa ni nič ukrenil. Ta stvar je v vsej javnosti vzbudila veliko ogorčenje. Toda obtoženi poslanec, kateremu grozi sedaj, da ga bodo vrgli iz parlamenta, je kratkomočno izjavil, da je vse skupaj grda intriga in spletko njegovih sovraščnikov. Svoje volivce je o svoji nedolžnosti tako prepričal, da so mu prirejali velike manifestacije. Tožitelja pa sta s pismom dokazala, da je poslanec res sprejel dvajset tisoč frankov. Toda poslanec je odgovoril, da je teh dvajset tisoč frankov res vzel, da pa je to odvetniški honorar, ker je za oba tožitelja moral posredovati v neki trgovski zadevi. Ko so ga vprašali, kakšna je tista trgovska zadeva, je odgovoril, da je posredoval za zgradbo neke — bolnišnice in telovadnice.

Temu zatrdjevanju Parizani sicer ne verjamejo, toda za poslanca je dovolj, če mu verjamejo njegovi volivci.

»Človek bi že premislil, kako bi se rešil odtod, ko bi se mogel le po glavi popraskati.«

RAZBOJNIKI UGRABILI 70 OTROK

V Hongkonku vlada veliko razburjenje med starši. Pred nekaj dnevi se je na velikem parniku Tungčavu vračalo iz Sangaja 70 šolarjev, ki so bili doma na počitnicah, v misijonsko šolo Cofoo. Parnik pa je spotoma izginil brez sledu in tudi na radio-signale ni odgovarjal. Pogrešani parnik iščejo zdaj z letali in drugimi parniki. V inozemski koloniji Sanghaj so ljudje prepričani, da so parnik zajeli morskimi razbojniki in ugrabili otroke.

ŠEPETATI NE MORE VEČ

Sodišče v mestu Seattle je pred kratkim obsodilo nekega zdravnika na 100.000 dolarjev odškodnine, katero mora plačati svoji pacienti. Odstranil ji je mandelje, tožiteljica pa ga je nato tožila, ker po operaciji ne more več — šepetati. Zaradi tega, tako trdi, trpi veliko škodo. Pač draga operacija za — zdravnika.

DRAGO KOSILO

Nedeljski lovec prinese z lova domov dva zajca.

»No hvala Bogu, danes bomo pa imeli poceni kosilo,« se je razveselila žena.

»Preveč poceni ne bo,« je dejal nedeljski lovec, »obstrelil sem tudi dva priganjača.«

»I A 3733 je številka njegovega avtomobila,« je dognal Emil.

»To je zelo važno,« je pripomnil profesor in si zapisal številko.

»Nikar preveč blizu!« je posvaril Krivogled.

»Prav,« je zamrmral šofer.

Tako so vozili vzdolž po Mocovi ulici, čez trg Viktorije-Luize in spet dalje po Mocovi ulici. Nekaj pešcev je obstalo na hodniku, se oziralo za avtomobilom, v katerem so sedeli naši junaki, in se smejali malim gospodom.

»Počepnimo!« je šepnil Tomažek.

Dečki so se vrgli na tla in ležali drug čez drugega kakor zelje in repa.

»Kaj pa je?« je vprašal profesor.

»Človek božji, v Lutrovi ulici je rdeča luč! Ustaviti se moramo takoj in tudi drugi avtomobil ne bo mogel dalje.«

In sta se v resnici ustavila oba avtomobila in počakala, da se znova užge zelena luč in jima dovoli svoboden prehod. Nihče pa ni mogel opaziti, da je drugi avtomobil zaseden. Videti je bil prazen. Dečki so se vedli naravnost vzorno. Stiskali so se drug k drugemu in zadrževali sapo. Šofer se je obrnil in se ob prvem pogledu prestrašil. Mislil je, da so jo mladi gospodje odkurili brez plačila. Ko pa jih je zagledal na tleh, stisnjene drug k drugemu kakor mlade mačke, se je moral zasmijati.

Ko so nadaljevali vožnjo, so se dečki spet previdno dvignili na noge.

»Da vožnja le ne bi predolgo trajala,« je dejal profesor in se zaskrbлено ozrl na taksameter. »Ta šala nas stane že 80 pfenigov.«

Mali oglasi

Službe iščejo

Mlad vrtnar
išče primerno službo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2749. (a)

Službodob

Trgovsko pomočnico
sprejemem za trgovino z mešanim blagom. Naslov v upravi »Slovenca« pod »Solnce« št. 2691. (b)

Postrežnico
vajeno vseh gospodinskih del - sprejemem takoj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2763.

Denar

Posojila
na vložne knjižice daje Slovenska banka. Ljubljana. Krekov trg 10

Stanovanja

Stanovanje
oddam s 1. aprilom. — Guncleje 24, št. Vid nad Ljubljano.

Sobo s kuhinjo
oddam z aprilom. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2762.

Opremljeno sobo
lepo in snažno, oddamo eni ali dvema osebam na Miklošičevi cesti 22B, I. nadstr., vrata 17. (s)

Vnajem

Gostilna
tujske sobe, ledenica, pri postaji - se odda. Pravno za trgovino desk in gradbenega materiala. Vprašanja na Vranešič, Sunja. (n)

Posestva

Hiša
z dobroidočo gostilno in vrtom, na prometni točki v kamniški okolici, v neposredni bližini večje tovarne - naprodaj. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Ugodna prilika« 2773.

Obrt

Posteljne mreže
v lesenih in železnih okvirjih ter železne postelje vseh vrst izdeluje in sprejema v popravilo najceneje P. Strgulec, Gosposvetska 13, Kolizej — Ljubljana. (l)

Predno se odločite za popravilo Vaše kontrolne blagajne

zahlevajte ponudbo od specialnega mehanika B. Žitnik, Ljubljana
Kolodvorska ul. 26
Tel. št. 34-23
Z vsako delo pismeno jamčim!

Kupimo

Rasterji
rabljeni, dobro ohranjeni, 50 x 50 cm, 40 do 60 linij, takoj kupimo. Označiti ceno. Ponudbe na naslov Vinko Prkič, Dositijska br. 49 a, Beograd. (k)

Prodamo

Na prost. javni dražbi
v Orlovi ulici 21, ob lžanski cesti, bo v soboto 16. marca od 9 dalje naprodaj dobro ohranjeno pohištvo in drugi predmeti. (l)

PREMOG DRVA IN Karbo oaketi
pri Iv. Schumi
Dolenjska cesta
Telefon št. 2951

Gostilniška oprava
dobro ohranjena — ceno naprodaj. Vprašanja na: Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska 8 (l)

Oddamo nekaj voz
strojnega oblanja za stelo. A. Rojina & Comp., Slomškova ulica 16. (l)

Prodaj
vso pripravo za izdelovanje cementnih stružnikov, z modeli. Justin Matevž, Gornja Dobrova, Gorenja vas. (l)

ČITAJTE IN ŠIRITE »SLOVENCA«

Prima šport. suknjiče
po 98 Din, pumparice, modne hlače itd., kupite zelo ugodno pri Preskerju, Ljubljana, Sv. Petra cesta 14.

Sadno drevje
jablane, hruške, češnje, višnje, marelice, breskve, same zlahtne sorte, dobite pri Kmetijski družbi v Ljubljani, Novi trg 3. (l)

Poceni prodam
vrtalni stroj v teži 83 kg, dvoje rezil za vijake, desni in levi 1/4, 3/8, 1/2, 7/8, 1. Mlakar v Saleku 5, Velenje. (l)

+ Združenje sobo-črkoslikarjev, pleskarjev in ličarjev v Ljubljani naznanja tužno vest svojemu članstvu, da je umrl član in večletni predsednik, gospod

Filip Pristou st.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, dne 16. marca ob pol 3 popoldne iz hiše žalosti Hrenova ul. 12 na pokopališče k Sv. Križu. Blagega pokojnika ohranimo v trajnem spominu! Ljubljana, dne 14. marca 1935.

Predsedstvo.

OKROŽNI ODBOR OBRTNISKIH ZDRUŽENJ V LJUBLJANI

javlja tužno vest, da je danes ob 3 zjutraj omahnil sredi dela v prezgodnji grob njegov zaslužni in prvi predsednik gospod

FILIP PRISTOU

solastnik tvrdke Pristou & Bricelj

Na njegovi zadnji poti ga bomo spremili v soboto, dne 16. marca 1935 ob pol 3 popoldne izpred hiše žalosti Hrenova ulica št. 12.

Obrotništvo bo svojega neumornega javnega delavca ohranilo v hvaležne spominu.

Uprava.

Poizkusite ta 3-dnevni recept za lepoto

Kadar se na filmskem platnu pojavi lice kake lepe filmske zvezde, tedaj ste lahko prepričani, da zapeljiva lepota njene polti ni golo naključje. Njena skrivnost je lahko tudi Vaša. Vaša koža lahko postane prav tako divna kakor je njena in to v času komaj 3 dni. Nova krema Tokalon, bele barve (ni mastna), vsebuje gotove dragocene sestavine, med katerimi je tudi sveže posmeta smetana in olivno olje. Če uporabljate to kremo enkrat ali dvakrat dnevno, bo dobila Vaša koža novo svežost. Krema Tokalon osvežuje in beli kožo ter hitreje kakor vsako drugo sredstvo odstranjuje razširjene znojnice, ajedalce, raskavost in vse druge kožne napake. Varuje pa tudi pred nesnago in prahom, osvežuje in čisti kožo ter je tako najboljša podloga za puder. Poizkusite ta enostavni recept še danes in brez skrbi boste lahko primerjali svojo polt s poltjo filmskih zvezd.

V neizmerni žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš iskrenoljubljeni soprog, predobri papa, brat, stric in svak, gospod

FILIP PRISTOU ST.

sošef tvrdke Pristou & Bricelj, predsednik Okrožnih odborov, posestnik itd.

dne 14. t. m. ob treh zjutraj po dolgotrajnem, mukepolnem trpljenju, v 57. letu starosti, previden s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, dne 16. marca 1935 ob pol treh popoldne iz hiše žalosti, Hrenova ulica št. 12 na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek 18. marca ob pol osmih zjutraj v cerkvi sv. Jakoba.

Ljubljana, dne 14. marca 1935.

Franja Pristou, soproga,
Filip Pristou ml., sin,
in ostalo sorodstvo.

TVRDKA PRISTOU & BRICELJ IN NJENI USLUŽBENCI naznanjajo, da je umrl njih skrbni sošef in šef, gospod

Filip Pristou st.

posestnik itd.

K večnemu počitku ga spremimo v soboto 16. marca 1935 ob pol treh popoldne od doma žalosti Hrenova ulica 12.

Zvestega družabnika in vzornega šefa ohranimo v trajnem in hvaležnem spominu.

V Ljubljani, dne 14. marca 1935.

Björnstjerne Björnson:

39

Deklica s Prisoj

»Res je tako,« je rekel Sämund; »človek bolj resno misli na svoje otroke... prav zato sva pa nočoj tudi prišla k vam,« je pristavil, se odločno ozrl, dejal v usta svež zalogaj tobaka, prežvečeni čik pa je skrbno shranil v medeninasto školjko.

Guttorm, Karena in Thorbjörn so begali z očmi, kam bi pogledali, vsak na svojo stran.

»Mislim sem, da bi bilo najbolj pametno, ko bi Thorbjörn sam prišel sem gori,« je počasi povzel Sämund. »A bi bilo najbrže predolgo trajalo, preden bi bil sam prišel. Sploh se pa bojim, da bi te reči ne znal izpeljati.«

Poškilil je k Senevi, katera je začutila njegov pogled.

»Takole je: Odkar te reči razume, misli na Senevo... in prav nič se ne da tajiti, da je tudi njeno srce vneto zanj. In zato mislim, da bo najbolje, če se vzameta... Nič se nisem ogreval za to reč, dokler sem videl, da še samega sebe ne more voditi, kaj šele, da bi vodil druge. Zdaj pa mislim, da lahko jamčim zanj; in če jaz ne, lahko jamči ona. Zakaj ona ga ima najbolj v oblasti... Kaj mislita vidva, ali naj se vzameta? Sicer se res ne mudi, a tudi ne vem, zakaj bi

odlašali. Ti, Guttorm, si premožen možak; jaz seveda nisem tako trden, in še to bo treba deliti med več otrok. Vendar mislim, da bi se dalo napraviti... Sedaj pa še vidva povejta, kako mislita — njo povprašam nazadnje, ker se mi zdi, da že vem, kaj ona hoče.«

Tako je govoril Sämund. Guttorm je sklonjen sedel in prekladal roki drugo na drugo. Večkrat je poskušal vstati in je pri vsakem poskusu globoko vzdihnil. A šele četrtili ali petič se mu je posrečilo. Tedaj se mu je pravilni hrbet, pogladil si je kolena in pogledal ženo ter pri tem zdaj pa zdaj s pogledom ošinil tudi Senevo.

Ta pa se ni zganila. Nihče ji ni mogel videti v obraz. Karena je sedela za mizo in zopet s prstom risala po mizi.

»Da vsekakor... je to lepa ponudba,« je rekla.

»Da, zdi se mi, da jo moramo s hvaležnostjo sprejeti,« je tako razločno rekel Guttorm, kakor bi se čutil olajšanega ter je pogledal najprvo svojo ženo, potem pa Sämunda, kateri je prekrizal roki in se naslonil na steno.

»Samo eno hčer imava,« je rekla Karena; »treba je premisliti.«

»To se lahko zgodi,« je rekel Sämund. »Vendar pa ne vem, zakaj ne bi dobil takojšnjega odgovora — je dejal medved, ko je kmeta vprašal za njegovo kravo.«

»Mislim, da bi lahko takoj odgovorila,« je rekel Guttorm in pogledal svojo ženo.

»Najprvo se bojim, da bi Thorbjörn utegnil biti nekoliko divji,« je dejala ona, ne da bi koga pogledala.

»Kar se tega tiče, mislim, da se je spremenil,« ji je odgovoril Guttorm; »saj veš, kaj si danes rekla...« Oba zakonca sta se najmanj eno minuto molče gledala.

»Ko bi se le mogli nanj zanesti,« je menila ona.

»Da,« je vnovič spregovoril Sämund. »V tem moram ponoviti, kar sem pravkar povedal: Lahko bosta vozila, če bo ona imela vajeti. Kar razumeti ne morem, kako ga ima ona v oblasti. To sem opazil, ko je bil bolan in nismo vedeli, kakšen bo konec — ali bo še kdaj ozdravel ali ne.«

»Ne nasprotuj več,« je prigovarjal Guttorm. »Sama veš, kaj ona želi; in njej midva živiva.«

Pri tej priči se je Seneva prvič ozrla in je svojega očeta prisrčno in hvaležno pogledala.

»No da,« je po kratkem premolku rekla Karena ter bolj trdo ko doslej s prstom drgnila po mizi. »Če sem tolikanj nasprotovala, sem delala z dobrim namenom... Morda nisem bila tako trda, kakor moje besede...«

Dvignila je glavo in se posmejala, a iz njenih oči so privrele solze. Guttorm pa je vstal.

Vsak po svoje. Ona: »Toliko časa boš pil, dokler ne bo prepozno nehati.«

On: »Nikakor ne, saj sem vprašal doktorja, ali ni že prepozno nehati piti, pa mi je rekel: »Nikdar ni prepozno!«

★

Doktor Zviščnik je zagovarjal obtoženca, kateri je bil obdolžen, da je ukradel uro. Doktor ga je tako dobro izrezal, da »sodniki obtoženca oprostil.« Obtoženec se je po obravnavi oglašil v odvetniškovi pisarni:

»Gospod doktor, denarja nimam. Ampak zahvaliti se vam moram, ker ste me izrezali. Vem, kaj se spodobi. Tu vam podarim tisto uro za spomin.«

★

Visočnik nese pismo na pošto.

Poštni uradnik: »Pismo je pretežko. Nalepite še eno znamko.«

Visočnik: »Potem pa bo pismo še težje.«